

SZÓDI CSUPAFÜL ÓVODA ÉS MINI BÖLCSŐDE SZAKMAI PROGRAMJA

Néphagyomány ápoló, tevékenység központú bölcsődei program

Intézmény OM - azonosítója:032919 Intézményvezető: Puskás Szilveszterné	Készítette: Intézmény nevelőtestülete Dátum: 2018. május 8.
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestület nevében: Köncse Antalné név	Szülői szervezet nevében: Rezneki Zsuzsanna név
Fenntartó nevében: dr. Bojtayné Benedek Gabriella név	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Ph.	

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Bölcsődékép, intézményünk társadalmi környezete	3
2. A bölcsőde feladata, tevékenysége, adatai.....	5
2/1 A bölcsőde alapfeladata.....	5
2/2 Ellátandó célcsoport, ellátandó terület.....	6
3. Ellátás igénybevételének módja	7
4. A mini bölcsőde szolgáltatásairól való tájékoztatás formája, lehetősége	7
5. Küldetésnyilatkozat.....	7
5/1 A mini bölcsőde pedagógiai hitvallása	7
5/2 A mini bölcsőde célja.....	8
5/3 A mini bölcsőde feladata	8
6. A mini bölcsőde minőségi munkája, tevékenysége	8
6/1 Képzések.....	8
6/2 Szakmai továbbképzések	9
6/3 Hagyományaink, programjaink.....	9
7. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végzők jogvédelme	9
8. Humán erőforrás	10
9. Tárgyi feltételek	11
10. Gyermekélelmezés	13
11. Nevelés, gondozás a bölcsődében, A bölcsődei nevelés, gondozás célja	13
11/1 A bölcsődében megvalósuló nevelési, gondozási alapelvek	13
12. A Mini bölcsőde működési rendje	15
12/1 A gyermekek napirendje	15
13. A mini bölcsőde szakmai programjának jellemzői	21
14. Kapcsolataink	23
15. Legitimáció	24

Jogszabályok

1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

15/1998. (I. V. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről.

A bölcsőde nevelés – gondozás szakmai szabályai

Bevezetés

Intézmény neve: Szódi Csupafül Óvoda és Mini Bölcsőde

Az intézmény telephelye: 2134 Szód, Dózsa György út 19.

Elérhetőségek:

- **Telefon: 0627/389-534; 0627/898-278**
- **Email: szodovoda@szod.hu**
- **Honlap: www.szod.hu/intezmenyek**

Fenntartó neve: Szód Község Önkormányzata

A szakmai program érvényessége: 2021.08.31

Intézményvezető: Puskás Szilveszterné

Bölcsődei szakmai program vezetője: Nagyné Nyéki Klára

Szakmai programot készítette: Puskás Szilveszterné, Nagyné Nyéki Klára

A bölcsődei nevelés

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek el sajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciósi tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatóként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez **(Bölcsődei nevelés, gondozás alapprogramja)**

A játékos, fejlesztő tevékenységeket a néphagyományok beépítésével, komplex rendszerben valósítjuk meg.

1. Bölcsődekép

„Ilyen az ember. Egyedüli példány
Nem élt belőle több és most sem él,

S mint fán se nő egyforma két levél,
A nagy időn se lesz hozzá hasonló”

(Kosztolányi D.)

Intézményünk társadalmi környezete

Szöd 2900 fős lakossággal rendelkező község, mely Pest megyében Budapesttől 30 km-re, Vác szomszédságában található. Intézményünk működését a helyi önkormányzat biztosítja. Az intézmény 158 férőhellyel rendelkezik, a 6 óvodai csoportból, és egy csoportban 2 éves bölcsődés korú gyermekeket is fogadunk.

A telephely címe: Dózsa György út 19.

Intézményünk területi adatai: Telkek száma: 1

Összes területe: 3742 m²

A Dózsa úti intézmény első épülete 1963-ban épült, majd egy új épületet 1982 decemberében adtak át ugyanazon a telken. A két épületet egy összekötő folyosóval kapcsolták össze 1985-ben és itt kapott helyet az önkormányzat központi konyhája, mely szervezetileg az önkormányzat közvetlen irányítása alatt áll. 1985-től központi fűtést vezettek be minden épületben, melyet 1992-től gázfűtéssel korszerűsítették. Az ezt követő néhány évben korszerűsítették a villanyhálózatot és a vizes blokkokat, részben pályázati fedezetből a elvégezték a hőszigetelési, mázolás munkákat, és elkészült a két épület közti aszfaltburkolat. 2007 februárjában kezdődtek meg az új létesítmény építésének előkészítő munkái. A két régi épületrész mellett helyet kapott egy új csoportszoba öltözővel, mosdóval, egy tágas tornaterem, és a dolgozók számára kialakítottak egy nevelői, egy vezetői, egy óvodatitkári szobát, öltözőt és vizes blokkot. Az új épületrész, valamint a felújított régi mosdók átadása 2007. augusztus 20-án történt. Az intézmény közlekedés szempontjából jól megközelíthető, mivel a buszmegálló az intézmény közelében található. 2013 augusztusában a megnövekvő gyermeklétszám miatt újabb építkezés kezdődött. A régi épület emeleti részén került kialakításra két csoportszoba, egy nevelői szoba és egy dolgozói öltöző, mosdó. A régi földszinti épület bővült egy sószobával és egy mozgássérült mosdóval. Így intézményünk már kényelmesen tudja fogadni 6 csoportszobában a gyermekeket és egy mini bölcsődei csoportszobában a bölcsődés korú 2 évet betöltött gyermekeket.

A Mini bölcsődei csoport 2018 szeptemberétől indult intézményünkben, a Szódi Csupafül Óvoda és Mini Bölcsőde néven. Intézményünk szakmailag önálló. 1 mini bölcsődei csoport működik, melyben a férőhelyek száma 8. A gyermek nevelése a család elsődleges joga és kötelessége, melyben a bölcsőde kiegészítő szerepet tölt be. Bölcsődei részlegünk kiválóan

alkalmas a 2 évet betöltött gyermekek fogadására. A bölcsődei csoportszobánk mellett elkülönítve található a bölcsődés gyermekek játszóudvar része, melyen ellenőrzött, szabványnak megfelelő játékok vannak elhelyezve. Berendezéseink esztétikusak, a nevelés, gondozás területén minden igényt kielégítők.

2. A bölcsőde feladata, tevékenysége, adatai

A bölcsődés korú gyermekek gondozása, nevelése, testi és pszichés szükségleteinek kielégítése a megfelelő fejlődési ütem elősegítése. A családban nevelkedő 2 éves korú gyermekek napközbeni ellátása, gondozása, nevelése.

A gyermek átlagos fejlődési ütemtől való eltérésének esetében szülői kérésre illetve szakemberek javaslata alapján további 1 év (3. életév betöltését követő augusztus 31-ig) részt vehet bölcsődei ellátásban.

1. Családok támogatása
2. Egészségvédelem, egészséges életmód megalapozása
3. Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése
4. Megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A mini bölcsődei csoportban gyermekekre szabott gondozási nevelési elveket alkalmazunk, melyek a gyermekek igényeit maximálisan kielégítik és megfelelnek a Bölcsődei Nevelés Alapprogramjának.

Ennek alapfeltétele a igényes szakmai munkára törekvés, mely a kisgyermeknevelő képzettségén és nevelői attitűdjén alapul.

Elvárás, hogy a kisgyermek-nevelő munkáját hivatásként szeresse és végezze.

Kiemelt feladatunk a családok segítése, a társadalmi igényekhez való igazodás, az anyák munkába állásának segítése.

Mini bölcsődei csoportunkban családias környezetben fogadjuk a gyermekeket, és meleg szeretet teljes légkört biztosítunk számukra.

Lényeges szempont, hogy a kisgyermeknevelő és a gyermek között megfelelő bizalmon alapuló érzelmi kapcsolat alakuljon ki, hiszen ez nagy mértékben hatással van a személyiség fejlődésre.

Intézményi szinten elkötelezettek vagyunk a szakmai munka színvonalának folyamatos fejlesztése iránt. Kiemelten lényeges hogy a családokkal közvetlen, nyitott kapcsolat alakuljon ki, hiszen az együttműködés keretében fejlődik megfelelő ütemben a gyermek.

Szem előtt tartjuk, hogy a kialakult családi hangulatú légkörben ne csak a gyermekek, hanem az őket gondozó felnőttek (kisgyermek-nevelő, bölcsőde dajka) jól érezzék magukat és sajátjukként tekintsenek munkahelyükre.

2.1. A mini bölcsőde alapfeladata

A családban nevelkedő 3 éven aluli (2 évet betöltött) gyermekek napközbeni gondozási-nevelési feladatainak ellátása. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997.évi XXXI törvény értelmében a személyes gondoskodás keretein belül biztosítani kell az óvodába lépésig a gyermek napközbeni ellátását, nevelését, gondozását, felügyeletét, étkeztetését a bölcsődei alapellátás formájában.

Bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család megismerése, hiszen a bölcsődei nevelés megkezdésekor nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiinduló pontnak tekinti.

A családi mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal kapunk képet a család erősségéről és gyengeségéről.

A kisgyermek egyedi megismételhetetlen mással nem helyettesíthető individuum egyéni szükségletekkel rendelkező fejlődő személyiség. Különleges védelem és bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermekei személyiség kibontakoztatására, a személyes a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermekei jogok tiszteletben tartásával.

Az alapfeladat megvalósításához megfelelő szakmai kompetenciával rendelkező szakember képes, ezért a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudásának szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetencia fejlesztéséért.

Bölcsőde alapfeladata a biztonság és a stabilitás megteremtése, melynek alapvető eleme a napi rend, az egyes mozzanatok egymásra épülése, kiszámíthatósága növelik a gyermek biztonság érzetét.

A kisgyermek változó, új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatás segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok megismerését, a szokások kialakítását.

A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek egyéni érésének, egyéni fejlődési ütemét. A pillanatnyi fizikai pszichés állapotát, ezért fontos hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe járó kisgyermek egyéni szükségleteihez igazodó mértékben érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban részesüljön.

A gondozási helyzetek során a nevelésnek és gondozásnak elválaszthatatlan egységnek kell alkotnia. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és az egyéb tevékenységeken keresztül, ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya.

2.2 Ellátandó célcsoport, ellátandó terület

Az intézményt a Szöd Község határozatának alapján első sorban helyi lakosok gyermekei vehetik igénybe. A gyermekek jó szociokulturális környezetből és általában teljes családból érkeznek, kevés az egy szülőcsaládok száma.

3. Az ellátás igénybevételének módja

Az intézménybe 2 éves kor betöltése után vehető fel a gyermek. A bölcsődei felvétel az intézményi beíratást követően, melynek módját, idejét és rendjét a honlapon tesszük közzé, a gyermekek szülei számára megküldött határozat alapján történik. A felvételt nyert gyermekek szülei szülői értekezlet keretében kapnak tájékoztatást a bölcsődei életről, majd a beszoktatási terv alapján megkezdődik a gyermekek fogadása a bölcsődébe.

A beszoktatás rendjét szülővel egyeztetve állítjuk össze.

4. A mini bölcsőde szolgáltatásairól való tájékoztatás formája, lehetősége

A bölcsődei életről a szülőt írásban és szóban (személyes beszélgetés, szülői értekezlet, családlátogatás) részletes tájékoztatást kapnak.

A tájékoztatás tartalmazza:

- a bölcsődei ellátás tartalmát, feltételeit
- a gyermekekre vonatkozó nyilvántartásokat, az azokba történő betekintés módját
- a család és a bölcsőde kapcsolattartásának formáit
- házirendet
- panaszjog gyakorlásának módját
- a jogokat
- fizetendő térítési díjat

Minden gyermek törvényes képviselője nyilatkozik a megadott személyes adatok hitelességéről, és ha abban változás történik, jelzi az intézmény számára.

5. Küldetésnyilatkozat

5.1. A mini bölcsőde pedagógiai hitvallása

Hitvallásunk, hogy a kisgyermek-nevelő a családokkal közösen kell, megalapozza a gyermekek személyiség fejlődését, a szocializáció folyamatát. Ebben a korban a gyermekek sok területen nem önállóak, függenek a felnőttől. Lényeges hogy ismerjük a korosztály sajátosságait, megfelelő pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel rendelkezünk és ezeket az ismereteket gyakorlatban is tudjuk alkalmazni.

Elvünk, hogy sok pozitív élményhez juttassuk a gyermekeket, és elérjük, hogy kíváncsiak, érdeklődőek, nyitottak legyenek a világra. A napirend kialakításánál törekszünk arra, hogy egyéni fejlesztés keretében is foglalkozzunk a gyermekekkel, de közös tevékenységek, szabad játéktevékenységek is megfelelő arányban kapjanak helyet a napirendbe.

Intézményünk minden dolgozója, de legfőbbképpen a mini bölcsődében dolgozók fontosnak tartják a kisgyermek értelmi, érzelmi fejlődésének támogatását.

A kisgyermek-nevelő sok éves tapasztalattal rendelkezik, törekszik a családdal való szoros kapcsolat kialakítására.

5.2 A mini bölcsőde célja

A Bölcsődei Nevelés Országos Alapprogramja szerint a cél, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a képességeket, készségeket, amelyek segítik őket abban hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek a saját kulturális környezetben sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.

A bölcsődei nevelés további célja hogy a kora gyermekkori intervenció szemléletének széleskörű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson.

Mini bölcsődénk célja, hogy a családi nevelést segítve napközbeni ellátás biztosítása, a kisgyermek sokoldalú harmonikus fejlesztése személyiségük kibontakoztatása.

E folyamat során figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat az eltérő fejlődési ütemet.

Az eltérő fejlődés ütemű gyermekeknél célunk a hátrányuk enyhítése esélyegyenlőség biztosítása, szükség esetén szakemberekkel együttműködve.

5.3 A mini bölcsőde feladata

A két évet betöltő gyermekek testi és pszichés szükségleteinek kielégítése, a személyiség fejlődés segítése. A mini bölcsődeében gyermekek napközbeni ellátása, gondozása, nevelése, az alapprogramban megfogalmazott gondozási nevelési elvek alkalmazásával.

6. A mini bölcsőde minőségi munkája, tevékenysége

A mini bölcsődénk alkalmazza a gyermekre szabott gondozási nevelési elveket, amelyek megfelelnek a bölcsődei gondozás nevelés országos alapprogramjának.

Az elveknek való megfelelés alapfeltétele a szakmai tevékenység, mely kisgyermek-nevelő képzettségén alapul. A ránk bízott gyermekeket családias környezetben fogadjuk, és sok szeretettel vesszük körül.

6.1 Képzések

A mini bölcsődébe járó gyermekekkel megfelelő végzettséggel rendelkező (kisgyermek-nevelői) kolléga foglalkozik. A kisgyermek-nevelői tevékenység maximális elvégzéséhez elengedhetetlenül szükségesek a naprakész szakmai ismeret.

Kisgyermek-nevelőnk folyamatosan kísérő az érintett területen történő változásokat. A kisgyermeknevelői végzettség alapfeltétele az érettségi, amelyre a kisgyermek-nevelői képesítés megszerezhető. A kisgyermek-nevelő 6 évente kötelező továbbképzésen vesz részt (9/2000. (VIII.4.) SZCSM rendelete alapján. Mivel a mini bölcsődében óvodás kor közeli korosztály tartózkodik, szakmai ismeretek átadásával új módszerek bemutatásával támogatják óvodapedagógusaink a kisgyermeknevelő pedagógiai munkáját.

A mini bölcsődei csoportban alkalmazott bölcsődei dajka nyilatkozott arról, hogy 2018.12.31-ig vállalja, hogy megszerzi a munkaköréhez szükséges végzettséget.

6.2 Szakmai továbbképzések

Szakmai pedagógiai program alapja az éves munkaterv, amely tartalmazza a nevelési év folyamán kitűzött feladatokat. Az 5 éves továbbképzési program, illetve az éves beiskolázási terv a kitűzött nevelési feladat alapján készül, figyelembe véve az éves meghatározott célt, feladatot. A kisgyermeknevelő a megfelelő szakmai ismeretek megszerzése után folyamatosan figyelemmel kíséri a szakmai változásokat, a hozzá kapcsolódó képzéseket, melyekre írásban jelentkezik az intézményvezetőnél. A képzések finanszírozása minden esetben költségvetéstől függően történik.

Önképzés keretében a kisgyermek nevelő keresi az új módszereket, nevelési eszközöket, kihasználva az internet adta lehetőségeket.

6.3 Hagyományaink, programjaink, ünnepek

	csak gyerekeknek	szülőknek	vendégeknek
Ünnep	október 6. kopjafánál	Anyák napja	évváró,
	Mikulás		
	Március 15. kopjafánál		
			Gyermeknap
Hagyományok	Advent		
	Katalin ág		
	Luca-nap		
	Karácsony		

Farsang/Balázs Méz, tea		
Tavaszköszöntő /kiszé/		
Húsvét		

7. Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végzők jogvédelme

Intézményünkben az érdekképviselőt a Közalkalmazotti Tanács képviseli. Az esetlegesen felmerülő belső problémák megoldása a Tanács bevonásával történik. A panaszkezelési szabályzatban előírtak alapján történik az esetleges probléma, panasz megoldása. Az intézményben dolgozók jogait, kötelességeit, feladatait a szabályzó dokumentumokba kerültek rögzítésre. Személyre szabott feladatok névre szóló munkaköri leírásban találhatóak. A szülők érdekeit a szülői közösség által megválasztott tagok képviselik. Az 1997. évi XXXI. gyermekvédelmi törvény tartalmazza az alapvető gyermeki, szülői jogokat és kötelességeket, amelyeket be kell tartani. A törvény szabályozza, hogy a területen dolgozók feladatait a gyermeki jog védelmének érdekében. Mini bölcsődénk kiemelten figyel arra, hogy a gyerekek jogai ne sérüljenek. Pl: egyéni bánásmód alkalmazásával, a gyermekjóléti szolgálat kapcsolattartásával.

Szülők számára lehetőséget nyújtunk arra, hogy már beiratás előtt megismerjék az intézményt, a szakmai programot, mely alapja az intézményválasztásnak. A bölcsődei felvételt követően családlátogatás majd szülői értekezlet keretében a kisgyermek-nevelő részletes információt ad a nevelési-gondozási elvekről, tevékenységről. Minden esetben kérjük, és elvárjuk a szülőktől a közvetlen együttműködést, minden olyan információ átadását, amely befolyásolhatja a gyermek fejlődését. A szülők minden esetben a kisgyermeknevelővel egyeztetve vesznek részt a beszoktatás folyamatában. Az intézményben járó gyermekek szüleinek kötelessége az intézményi házirend betartása.

8. Humán Erőforrás

Szervezeti felépítés

A szervezeti egységek és a vezetői szintek meghatározásánál azt az alapelvet érvényesítjük, hogy az intézmény feladatait a jogszabályi előírásoknak és a tartalmi követelményeknek megfelelően magas színvonalon láthassa el. A munkavégzés, a racionális és gazdaságos működtetés, valamint a helyi adottságok, körülmények és igények figyelembe vételével alakítottuk ki a szervezeti egységeket.

Intézményvezető 1 fő

Intézmény vez. h. 1 fő

Élelemezésvezető 1 fő

Óvodapedagógusok 13 fő

Közalkalmazotti Tanács v. 1 fő Szakmai vez. 3 fő

Pedagógiai munkát segítők: 11 fő

Kisgyermek nevelő: 1 fő Pedagógiai munkát segítők (óvodai dajkák) 6 fő. bölcsődei dajka
1 fő, óvodatitkár 1 fő Óvodapedagógiai asszisztens 2 fő Konyhai dolgozók 5 fő

Intézményünk engedélyezett létszáma az önkormányzati költségvetési rendelet alapján: 30 fő.

A Mini bölcsődében az előírásoknak megfelelően 1 fő kisgyermek-nevelő, 1 fő bölcsődei dajka tevékenykedik, szakirányú végzettséggel.

9. Tárgyi feltételek

Az intézmény épületeihez tágas udvar tartozik. A helyi program megvalósítása céljából kiemelt feladatunk volt az udvar tevékenységekre alkalmas és ösztönző játékokkal való beépítése, mozgásigény felkeltése, és az eszköznorma előírásainak teljesítése, melyek megfelelnek az érvényes szabványossági előírásoknak. Anyagi lehetőségeinkhez képest fejlesztettük az udvari játéklehetőségeket, valamint a pedagógiai munkához szükséges szemléltető eszközöket, fejlesztő játékokat. Jövőbeni feladatunk ezeknek az eszközöknek a megóvása, pótlása, valamint az új, korszerű eszközök, játékok beszerzése.

Az intézmény a textíliáinak tisztántartása helyben történik, ezért az ehhez szükséges eszközök, takarító eszközök, valamint a karbantartáshoz szükséges szerszámok is a dolgozók rendelkezésére állnak.

Az épületek tárgyi feltételei:

A csoportszobákat kettő külön bejáratról lehet megközelíteni, melyekhez külön gyermeköltözők és mosdók tartoznak.

Az előterek, mosdók, öltözők járólappal fedettek. A mosdók csempézettek, a mosdókagylók keverő csappal vannak ellátva, a meleg vizet központi melegvízellátó biztosítja. A csoportszobák burkolata laminált parketta illetve szőnyeg. A tornaterem és a nevelői helységek parkettával vannak burkolva. A bútorzat korszerű, az épület textíliáit folyamatosan cseréljük, pótoljuk.

Az intézményben telefon és internet hozzáférési lehetőség van. Öt számítógéppel, valamint fénymásoló, szkennel, projektor és fax készülékkel rendelkezünk. A szakkönyv és gyermekkönyvek és CD állományát folyamatosan frissítjük és a neveléshez szükséges technikai feltételek is biztosítottak számunkra.

A mini bölcsődei rész 8 férőhellyel, 1 csoportszobával működik. A csoport a Cica csoport nevet kapta. A csoportszoba gyermekek életkorának megfelelő bútorral, játékokkal rendelkezik, melyek megfelelnek a gyermekek mindennapos bölcsődei életéhez.

A csoportszoba alapterülete megfelelő, falai világosak, a nagy ablakok természetes fénysugárzást biztosítják. A csoportban dolgozó szakemberek kiemelt figyelmet fordítanak a többszöri légcserére. (Télen párologtató elhelyezése a levegő páratartalmának növelésére.)

A sószoza használata biztosítja a légzőszervek tisztítását, megelőzi a légúti fertőzések terjedését, megelőzi az esetleges gyulladással járó betegségek kialakulását. Sószobában tartózkodást minden nevelési év elején megbeszéljük és kifüggesztjük a faliújságra.

A mini bölcsődei csoport belső elrendezését úgy alakítottuk ki, hogy biztosítsuk a gyermekek számára a nyugodt játszóhelyeket, „kis kuckókat”. Alváshoz, pihenéshez intézményünk biztosítja az ágyakat, a jellel ellátott ágyneműt. A váltó ágyneműt a csoportszoba zárható szekrényében helyezük el.

Mosdó:

A gondozási feladatok elvégzéséhez szükséges mosdó a gyermekek számára biztonságosan megközelíthető. A mosdóban jellel ellátott törölköző, fésűtartó, és a mosdó felett tükör található. A gyermek WC és a mosdó is gyermek méretnek megfelelő, könnyen elérhető, amely elősegíti az önálló tevékenységet és a szokások helyes kialakításának lehetőségét.

Fogmosáshoz saját jellel ellátott fogkefét és fogmosó poharat használnak. A mosdóban található minden eszköz a gyermekek könnyen megtalálják, eléri. A fertőzések elkerülése érdekében, kiemelten a vírusos betegségek idején fertőtlenítő folyékony szappanos kézmosót alkalmaznak.

Gyermek öltözők:

A gyermekek ruházatának bölcsődei öltöző szekrényeket biztosítunk, melyen elhelyezhetik a szülők az érkezéskor levételre került ruházatot, a váltóruházatot, a cipőket (kinti cipő, benti cipő). Az öltöző szekrényekben elhelyezett ruhák a házirendben szabályozott előírások szerint minden esetben jellel vannak ellátva. Az öltözőben kihelyezett faliújságon tájékoztatjuk a szülőket a mindenkori aktuális információkról.

A mini bölcsődei csoport által használt helyiségekben törekszünk az esztétikus szép környezet kialakítására. A dekorációkészítésnél figyelembe vesszük az intézményi hagyományokat, ünnepeket, az évszakok változásait. Az intézmény egész területén a dekoráció készítésénél leginkább a természetes anyagokat alkalmazzuk.

Játék-eszközök:

A csoportszobában található játékszerek elhelyezésénél figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat. Törekszünk korszerű jó minőségű eszközöket beszerezni gyermekeink számára. A játékok gyermek magasságban vannak elhelyezve, a gyermeki játékigényeknek megfelelően.

A szabad levegőn való tartózkodás, a szabad játék biztosítása a csoportszoba mellett található bölcsődei játszóudvar történik. Előírásnak megfelelő (szabványos) homokozó, csúszda, fészekhinta segíti a biztonságos játékot.

10. Gyermekélelmezés

AZ egészségügyről szóló 1997. CLVI. tv 50§-a (3bekezdés) előírja: A közétkeztetésben - különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre - az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani.

A mini bölcsődei csoport étkeztetését az intézményhez tartozó konyha biztosítja.

Az étlapot az élelmezésvezető állítja össze a gyermekek tápanyag szükségleteinek megfelelően. Az élelmezésvezető a speciális étrendet igénylő gyermekek számára biztosítja a megfelelő ételt (külső beszállító). A bölcsődébe járó gyermekeknek napi 4x-i étkezést biztosít, idénynek megfelelő zöldségekkel, gyümölcsökkel kiegészítve.

11. Nevelés, gondozás a bölcsődében, a bölcsődei nevelés, gondozás célja

A mini bölcsődében foglalkoztatott szakemberek alapvető feladata a bölcsődei nevelés-gondozás alapprogramjában megfogalmazott alapelvek betartása. A bölcsődei nevelés-gondozás célja: a gyermekek testi-lelki harmóniájának fenntartása, biztosítása megfelelő személyi és tárgyi eszközök biztosításával. A nevelés olyan folyamat, melynek a gyermekek viselkedési formákat, szokásokat tanulnak meg, melyek kihatással vannak egész életükre. A nevelés folyamata egész életünkön át tartó, melynek folyamán döntő szerepe van az érzelmeknek. A bölcsődei korosztálynál kiemelkedő helyet kap az érzelmi nevelés. Célunk az, hogy a gyermek személyisége megfelelően fejlődjön.

Az érzelmi fejlődés megfelelő folyamatát elősegítő feltételek:

- Nyugodt derűs légkör biztosítása
- Kisgyermek-nevelő – gyermek között kialakult biztonságot jelentő kapcsolat
- Társas kapcsolatok szabályainak elfogadtatása
- A gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- Élmények biztosítása

11.1 A bölcsődében megvalósuló nevelési, gondozási alapelvek

A/ A család rendszerszemléletű megközelítése

A gyermek nevelése első sorban a család joga és kötelessége. A bölcsődei nevelés a családi nevelés értékeit tiszteletben tartva, ezeket erősítve vesz részt a gyermek nevelésében, de ha szükséges a hiányosságokat kompenzálja, korrigálja.

A gyermek a családban alkalmazott mintákat visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család értékrendjéről.

B/ A kor a gyermekkori intervenciós szemlélet befogadása

A kisgyermekkori intervenció magába foglalja azokat a tevékenységeket, amelyek a kisgyermek szükségleteinek meghatározását szolgálja. A bölcsődei intézmény alkalmas a kora gyermekkori intervenció szemléletének alkalmazására. A kisgyermek-nevelő feladata a felmerülő fejlődési elmaradások felismerése és jelzése.

C/ A családi nevelés elsődleges tisztelete

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény a családi nevelés értékeit, hagyományait, szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében.

A szülő számára lehetővé tesszük különböző szinteken és módokon való bekapcsolódást az intézmény életébe.

D/ Kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg. A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, szociális, és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával.

E/ A kisgyermek-nevelő személyiségének meghatározó szerepe

A kisgyermeknevelő személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával, kellő önismerettel rendelkező szakember képes. A kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

F/ A biztonság és stabilitás megteremtése

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága növeli az érzelmi biztonságot, segíti a tájékozódást és a jó szokások kialakulását. A napirend folyamatosságából a mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást kiszámíthatóságot eredményezhetnek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonság érzetét.

G/ Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változás elfogadását, az új dolgok megismerését a szokások kialakulását.

H/ Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empátikus hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a gyermek egyéni fejlődésének ütemét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát. A bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabb ütemben fejlődik, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől.

I./ Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek bensőséges helyzetei. A gondozási helyzetek során a nevelésnek és a gondozásnak egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik.

J./ A gyermeki kompetencia fejlesztés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák. Biztosítanunk kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon a gondozási helyzetekben és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya.

12. A mini bölcsőde működési rendje

A mini bölcsődei csoport nyitvatartási idejét a fenntartó (település Önkormányzat jegyzője) szabályozza, alkalmazkodva az intézmény (óvodai) nyitva tartásához. Az intézményünk napi nyitvatartási ideje 12 óra, a bölcsődei csoport 8.00-tól 16.30-ig működik a cica csoportban, előtte-utána a bölcsődés gyermekek a gyülekező óvodai csoportban vannak elhelyezve. A bölcsődei csoport működési idejében szakképzett kisgyermeknevelő és szakképzett dajka foglalkozik a gyermekekkel. Ünnepeken és munkaszüneti napokon a csoport nyitva tartása alkalmazkodik az óvodai nyitva tartáshoz. Az intézményi éves munkaterv alapján évente 5 napot tervezünk nevelés nélküli munkanapnak. Nyári hónapokba intézményünk ügyeleti rend szerint működik, ez vonatkozik a bölcsődei csoportra is. Az intézmény, a mini bölcsőde rendkívüli zárva tartásáról minden esetben, kellő időben, szóban, és írásban a faliújságon, illetve csoport e-mail rendszer keretében tájékoztatjuk a szülőket.

12.1 A gyermekek napirendje

A napirend kialakítása során figyelembe vesszük a gyermekek kialakult életritmusát, a kisgyermeknevelő munkarendjét. Célunk, hogy minden gyermek számára egységes legyen és a kisgyermek testbiológiai-pszichés szükségleteit kielégítse.

Napirend kialakításának alapelvei:

- minden gyermek igényét szem előtt tartjuk a napirend kialakításánál
- az intézmény nyitva tartásának, idejének figyelembevétele (nyitás-zárás)
- a gyermek otthoni illetve bölcsődei napirendjének közelítése egymáshoz
- korosztálynak megfelelő napirend kialakítása

Napirend szempontjai:

- A napirendet úgy alakítjuk, hogy elegendő idő jusson a gondozási feladatok nyugodt elvégzéséhez
- Törekszünk a folyamatosság biztosítására, az összehangolt tudatosan tervezett és szervezett napirend biztosítja a nyugodt légkört
- A napirend kialakításánál a kisgyermeknevelő és bölcsődei dajka munkaidejéhez alkalmazkodunk.

Napirend

TEVÉKENYSÉGEK	IDŐTARTAM
Érkezés összevont csoportba	6.00 – 8.00
Csoportbontás (távozás a mini bölcsődei csoportba)	8.00
Szabad játék tevékenység	8.00 – 9.00
Gondozás, gondozási sorrendben	8.45 –től
Reggeli	9.00
Szabadjáték tevékenység, közben egyéni fejlesztés	9.00 – 10.00
Tízórai	9.45
Készülődés az udvarra	10.00-től
Udvarról bejövetel, gondozási tevékenység	11.15
Ebéd	11.30 – 12.00
Gondozási tevékenység, Pihenő idő	15.00-ig
Uzsonna, gondozási tevékenység	15.00
Szabadjáték tevékenység csoportszobában, udvaron hazamenetelig	15.30
Szabadjáték tevékenység hazamenetelig összevont	15.30 – 18.00

Gondozás

A kisgyermeknevelő és a gyermekek közötti bensőséges kapcsolat elősegíti a gondozási teendők megvalósulását. Elsődleges feladat a gyermekek testi szükségleteinek kielégítése. A sikeres próbálkozásokat megerősítéssel, dicsérettel jutalmazzuk. A sikertelenséget sohasem jár elmarasztalás. Nagyon fontos, hogy elegendő időt biztosítsunk minden egyes mozzanat elsajátítására, hiszen gyakorlás útján rögzülnek a gondozási feladatok. A gondozási területe alapja a szokás kialakításnak és az önállósodásnak. A gondozási helyzetek jól felhasználhatóak információk, tapasztalatok szerzésére, átadására a folyamatokban használt tárgyi környezet dolgairól.

Étkezés

Az egészséges életmódra nevelés része az egészséges táplálkozás. Feladatunk a helyes étkezési szokások kialakítása. Sikernek tekintjük, ha örömmel és jó étvágyal fogyasztják az ételt. A gyermekek asztalnál ülve, közösen étkeznek. Az étkezések azonos időben zajlanak, figyelembe véve az egyéni tempót. AZ étkezéshez a gyermekek mosdó használat után érkeznek az asztalokhoz. Étkezéshez a bölcsődei dajka és kisgyermeknevelő terít. A kialakult szokások elsajátítása után, a gyermekek együttműködési szándéka alapján segíthetnek e tevékenységbe a csoportba dolgozó felnőtteknek. A kisgyermeknevelő és a bölcsődei dajka a gyermekek mellett ülve biztosítja nyugodt, zavartalan étkezés. Sohasem kényszerítjük a gyermeket az étel elfogyasztására, csak ösztönözzük. Minden gyermek esetében kommunikálunk, információt cserélünk a szülőkkel a gyermek étkezési szokásairól.

Pihenés, Alvás

A gyermekek akkor képesek nyugodt játékra, tevékenységre a bölcsődei csoportban, ha megfelelő időt biztosítunk számukra a pihenésre. A csoportban az ebéd utáni pihenés előtt átszellőztetjük a csoportszobát és biztosítjuk az állandó alvóhelyet, a csendet, a nyugalmat. Igény szerint a gyermekek behozhatják kedvenc alvókájukat, a cumit használó gyermeket számára zárt tároló dobozból oda adjuk a cumit. A kialakult altatási szokásokkal (ének, mese, simogatás) segítjük az elalvást. Minden esetben figyelünk arra, hogy azok a gyermekek, akik korábban ébrednek, ne zavarják a még alvó gyermekeket.

Játék

A kisgyermekkor legfejlesztőbb és legfontosabb tevékenysége a játék, mely segíti a világ megismerését, minket körülvevő környezethez való alkalmazkodást. Segíti a testi, értelmi, érzelmi, szociális fejlődést. Fontos feladat, hogy megteremtjük a gyermekek számára a fejlesztő hatású játékhöz szükséges feltételeket:

- megfelelő légkör, hely biztosítása
- napirend kialakítás során elegendő idő biztosítása, a játékra
- a játék irányítás módja a kisgyermeknevelő irányító szerepe
- megfelelő minőségű játék biztosítása

A gyermek a játék szituációtól függően kezdeményez szerepet vállal a játékban, a játéktevékenységet ötleteivel színesíti. A társakkal való együttjátzás örömeztet a gyermekben, ezáltal pozitívan befolyásolja az értelmi, érzelmi fejlődést. A játéktevékenység segíti a társas kapcsolatok fejlődését is. A kisgyermeknevelő kiemelt feladata nyugodt, derűs légkör biztosítása illetve a konfliktusok megelőzése vagy a kialakult konfliktusok megoldása.

Mondóka, ének

A mini bölcsődei csoportban sokféle zenei élmény átélésére adunk lehetőséget. Ilyen lehet a kisgyermeknevelő beszéd és énekhangja, dúdolgatása, mondókák ritmikus mondása, ritmushangszerek alkalmazása, közös éneklés. A gyermek életkori sajátosságaihoz kiválasztott és alkalmazott játékdalok, mondókák, népdalok formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segíti a néphagyományok megismerését, átélését. A zenei tevékenységet segítik az érzelmi, értelmi fejlődést, a beszédfejlődést.

Vers, mese

A vers, mese kiemelten fontos a kisgyermek érzelmi, értelmi (beszéd, gondolkodás, emlékezet, képzelet) és szociális fejlődéséhez. A verseknek általában a ritmusa, míg a mesének a mondanivalója, tartalma hat a gyermek személyiségre. Ez az a terület, amely bensőséges, kommunikációs helyzetet alakít ki a kisgyermeknevelő és gyermek között. A mesehallgatás során a főhőssel való azonosulás fejleszti az empátiát, mesehallgatás, vershallgatás során fejlődik szókincse.

Alkotó tevékenység (rajzolás, festés)

E terület megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges a tárgyi eszközök biztosítása, melyek alkalmazásával a kisgyermeknevelő a különféle technikákkal megismerteti a gyermekeket. A különféle technikák megismerése fejleszti a gyermekek alkotó kedvét, a finommotorikájukat. Ebben az életkorban leggyakrabban alkalmazott technikák, tépés, nyomdázás, festés, gyurmázás, ragasztás. A tevékenységeket mindig a heti tematikához, ünnepekhez,

hagyományokhoz, évszakokhoz igazítjuk. Intézményünk ezen belül a mini bölcsődei csoport is leginkább a természetes anyagok használatát részesíti előnyben. A gyermekek elkészült munkáit a szülők számára jól látható helyen, a faliújságon helyezzük el, majd a gyermek jelével ellátott dossziéban tároljuk.

Mozgás

A kisgyermekkorban alakulnak ki, fejlődnek a mozgás alapvető formái. Ebben a korban nagy a gyermekek mozgásigénye, ezért csoportszobában illetve az udvaron is biztosítanunk kell a gyermekek számára a nagy mozgásteret, mozgásfejlesztő játékeszközöket, melynek alkalmazásával fejlődik a gyermekek mozgás koordinációja. A mozgásos tevékenységek fejlesztik:

- a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás stb.)
- testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság)
- az egészség megőrzést

Célunk a mozgás megszervezése, a szervezet fejlődésének elősegítése, balesetmentes környezet kialakítása, veszélyforrások kiküszöbölése.

Tanulás

Bölcsődei nevelés során ezt a fogalmat tágan értelmezzük. Ebben a korosztályban minden olyan tapasztalat, információszerzés, mely változást idéz elő viselkedésben, vagy gondoskodásban tanulást jelent. A tanulás legfontosabb alapja a kíváncsiság és az érdeklődés. A kisgyermekkor tanulás alapvető szinterei természetes élethelyzetek, gondozás, játék (társakkal, felnőtten) és a kommunikáció. A tanulás formái: spontán játékos tapasztalatszerzés, kisgyermeknevelő-gyermek kapcsolatából származó ismeretszerzés és szokás kialakítás.

Kapcsolattartás a szülőkkel

Az intézmény és a szülők kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermekkel kapcsolatos észrevételekről. Kisgyermeknevelő számára lényeges, hogy a tájékoztatás mindig őszinte, személyes hangvételű, etikai szempontoknak megfelelő, jogokat tiszteletben tartó legyen.

Tájékoztatás formái:

- lehetőség szerinti napi beszélgetés (érkezéskor vagy hazamenetelkor)
- szülő értekezlet
- faliújság
- egyéni beszélgetések
- ünnepek
- nyílt napok

- családlátogatás
- szülői közösség által továbbított információk
- az intézmény honlapja

Szülővel történő folyamatos beszoktatás

A szülők a meghirdetett intézményi beiratkozás időpontjában felkeresi a vezetőt, amikor átadják a gyermek adatait, ezáltal a gyermek rögzítésre kerül, a felvételi és előjegyzési naplóba. A felvételt követően az intézményvezető határozatban értesíti a szülőket a gyermek felvételéről. Nyár folyamán nevelési év kezdete előtt szülő értekezlet keretében ismerteti a kisgyermeknevelő a beszoktatás időpontjait, folyamatát. A bölcsődei élet megkezdése előtt a kisgyermeknevelő családlátogatás során tájékoztatja a szülőket a beszoktatás fokozatos módszeréről, a bölcsődei napi életről és a szakmai munkáról. A szülővel történő fokozatos beszoktatás biztonságot ad a kisgyermeknek, megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodást. A beszoktatás időtartama a gyermek személyiségétől, az új közösségi szintér elfogadásától függően két hét időtartam is lehet. Az első héten általában szülővel tartózkodik a gyermek a bölcsődei csoportban, a második héten a szülő állandó jelenléte nélkül, de ez a gyermek személyiségétől függően változhat.

Beszoktatás menete:

1.nap 10.00-11.00 szülővel

2.nap 8.00-9.00 szülővel

3.nap 8.00-10.00 szülő rövidebb vagy hosszabb időre elmegy, de az intézmény területét nem hagyja el

4.nap 8.00-11.30 szülő elköszön (tegnap nap függvényében)

5.nap 8.00-12.30 ebédel

6., 7., 8.nap 8.00-12.30

9.nap felkínáljuk az ágyat (szülőnek telefon, ha nem alszik el

10.nap ébredésig (tegnapi nap függvényében)

A gyermek ritmusát figyelembe véve változhat. Ha szükséges a harmadik hetet is a befogadásnak szenteljük

Családlátogatás

A szülő és a kisgyermeknevelő közötti kapcsolat kialakításának egyik legfontosabb formája. Családlátogatás során a gyermek biztonságot jelentő környezetben találkozik a kisgyermeknevelővel, ezáltal az ismerkedés könnyebbé válik. Oldott környezetben történik az

információ csere, melynek folyamán kölcsönösen megismerik egymást az érintett felek. A kisgyermeknevelő megismeri a gyermeket, megfigyelheti a viselkedését, a gyermek reakcióit és információkat szerezhet az egyéni bánásmód kialakításához. A családlátogatásról a kisgyermeknevelő dokumentációt készít.

Szülői értekezletek

Szülői értekezletet évente két alkalommal tartunk. Intézményi szülői közösség értekezletet az intézmény programjaihoz igazodva, illetve kérésnek megfelelően szervezünk. Az első szülő értekezlet az nevelési év megkezdése előtt, ahol megismerhetik a beszoktatás folyamatát, a részletes intézményi házirendet, illetve megismerhetik a gyermekekkel foglalkozó kisgyermeknevelőt, és bölcsődei dajkát. A második szülő értekezletet általában minden év februárjában szervezzük, ahol a kisgyermeknevelő értesíti a szülőket a megvalósult beszoktatás folyamatáról, a tapasztalatokról. Az értekezletek keretében a szülők is elmondhatják tapasztalataikat, észrevételeiket esetleg témát is ajánlhatnak.

Üzenő füzet

Minden gyermeknek saját üzenő füzete van, melybe negyedévente rögzíti a kisgyermeknevelő a gyermek fejlődési folyamatát.

Dokumentáció

A mini bölcsődei csoport a gyermek életével kapcsolatosan az intézményi elvárásoknak megfelelően dokumentációt vezet. A dokumentáció vezetése a gyermekek fejlődésének elősegítése érdekében történik. A dokumentációvezetésnél fontos a tárgyyszerűség, a hitelesség, a folyamatosság, a naprakészség. A dokumentáció vezetéséről tájékoztatjuk a szülőket a gyermek személyes fejlődésének dokumentálásába a szülők betekinthetnek. A dokumentációk vezetése során a tárolásánál (őrzésénél) mindig figyelembe vesszük a személyiségi jogokat. A dokumentumokat az intézményben elfogadott módon és helyen tároljuk.

A mini bölcsődei csoportban alkalmazott, vezetett dokumentumok:

- családlátogatás során felvett anamnézis
- nyilatkozatok (fotók, ételérzékenység, gyógyszerérzékenység, gyümölcsnapra behozott gyümölcsök vegyszermentesítése stb.)
- napi nyilvántartás az étkezésről
- mulasztási napló vezetése
- gyermek fejlődését nyomon követő dokumentációk
- tevékenységek szervezésére szolgáló csoportnapló

13. A mini bölcsőde szakmai munka jellemzői

A bölcsődei nevelés, gondozás szakmai szabályai módszertani levél tartalmát megismerve a szakmai program összeállításánál figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, jellemzőket. A mini bölcsődében 1 évet tartózkodnak a gyermekek, 3évet betöltött gyermekek következő nevelési évben lépnek át az óvodai csoportba. A mini bölcsődei csoportban is akár csak az óvodai csoportoknál elvárás a befogadó nevelés. (A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek esetében).

Intézményünkben kiemelt helyen szerepel a néphagyományőrzés, melyet a mini bölcsődei csoportban is megtartunk. Néphagyomány éltető tevékenység során sok új tapasztalatot adunk át, melyek során bővül a gyermekek ismerte. A mini bölcsődei csoport a néphagyománnyal kapcsolatos programokon, jeles napokon, óvodai ünnepeken részt vesz, akár csak az óvodai csoportok. A programokra, ünnepekre készülődve közös élmények keretében sok új tapasztalatot szereznek a gyermekek, melyek játékos formában beépülnek a mindennapjaikba. Mindezek a tevékenységek segítik a gyermekeket abban, hogy eligazodjanak az őket körülvevő környezetben, segíti az évszakok változásainak követését, és fejleszti az érzékelést, észlelést.

A képességfejlesztést tudatosan tervezi a kisgyermeknevelő a napirendben és heti rendben összeállottak alapján.

Hetirend

Hétfő	Kézműves foglalkozás Egyéb művészeti tevékenység
Kedd	Mozgásfejlesztő torna
Szerda	Mesenap, bábozás Anyanyelvi nevelés
Csütörtök	Hangszeres, zenés foglalkozás Néptánc
Péntek	Környezetismeret Hagyományőrzés

A heti rendet az intézményi és szülői programok illetve a gyerekek egyéni fejlesztése befolyásolhatja.

14. Kapcsolataink

Intézményen belüli kapcsolattartás

Meghatározott szakmai alapelveken megfelelően kiemelten fontos, hogy a legjobb ellátást biztosítsuk a kisgyermekeknek, ehhez elengedhetetlenül szükséges a rendszeres kapcsolattartás:

- intézmény vezetőjével
- mini bölcsődei csoport dolgozóival
- szükséges esetén a pedagógiai szakszolgálattal
- az óvodapedagógusokkal

Más intézményekkel való együttműködés:

- védőnői szolgálat
- gyermekorvosi szolgálat
- pedagógiai szakszolgálat
- gyermekjóléti szolgálat

A Gyermek Jóléti szolgálat az intézményvezetővel tart közvetlen kapcsolatot. A gyermekjóléti szolgálat hatáskörébe tartozó eseteket, az intézmény dolgozói (a kisgyermeknevelő is) jelzi az intézményvezető felé, melyet ő továbbít az illetékeseknek.

15. Legitimáció

Szödi Csupafül Óvoda és Mini Bölcsőde szakmai programját elkészítette:

.....
intézményvezető

.....
kisgyermeknevelő

Szöd, 2018.05.14

A mini bölcsődei programot véleményezte és elfogadta:

.....
Fenntartó képviselője

Szöd, 2018.05.15.

A mini bölcsődei programot megismertem és a szülői közösség nevében elfogadom:

.....

Szöd, 2018.05.16.

A legitimáció után a program hatályba lép.

A program hatálya 2018.-tól 2021-ig.

A program esetleges módosítása 15/1998. NM rendelet alapján történik.

A program aktualizálása folyamatosan történik.

Felülvizsgálati esedékesség 3 év.

Intézmény bélyegzőjének lenyomata:

Mellékletek

1. Házi rend

MINI BÖLCSŐDEI HÁZIREND

1. A bölcsőde naponta reggel 6.00-tól – 8.15-ig fogadja az érkező gyermekeket. A gyermekek hazavitelére délután 15.15-18.00 óráig van lehetőség.
2. A bölcsődéből a gyermekeket csak a szülő vagy általa írásban megbízott személy viheti el. 14 éves kor alatti kiskorú e feladattal nem bízható meg.
3. A bölcsődei öltözőben minden gyermeknek külön szekrénye van a ruhák tárolására. A szekrényekben csak a legszükségesebb dolgokat kérjük tárolni, mert a bölcsődében hagyott, illetve a gyermekén lévő vagy hozott tárgyakért felelősséget nem vállalunk.
4. A bölcsődébe csak egészséges gyermek hozható. A közösség egészsége érdekében lázas ($37,5^{\circ}\text{C}$ és ennél magasabb hőmérsékletű), antibiotikumot szedő vagy fertőzésre gyanús gyermek a bölcsődét nem látogathatja. A családban előforduló fertőző betegségekről a bölcsődét értesíteni kell. Ha a gyermek gyógyszert, vagy gyógyhatású készítményt kap, arról a szülő írásban köteles tájékoztatni gyermeke kisgyermeknevelőjét.
5. Abban az esetben, ha a gyermek napközben megbetegszik a bölcsődében, a kisgyermeknevelő értesíti a szülőt, illetve a hozzátartozót.
Ehhez feltétlenül szükséges a pontos cím és telefonszám. Kérjük, hogy ilyen esetben minél előbb gondoskodjanak a gyermek hazaviteléről, illetve orvosi ellátásról, ezzel is növelve a mielőbbi gyógyulás esélyeit.
6. Betegség miatt hiányzó gyermeket, gyógyulása után, csak „Egészséges, közösségbe mehet” orvosi igazolással tudunk fogadni. A megtörtént kötelező védőoltásokról folyamatosan kérjük a tájékoztatást.
7. Az üzenő füzetbe történő bejegyzéseiket szívesen vesszük, akár a gyermek egészségi állapotára, akár a gyermek fejlődésére, vagy otthoni eseményekre vonatkoznak.
8. Ha a szülő gyermekét betegség, vagy más ok miatt nem hozza bölcsődébe, a távolmaradást aznap reggel 8.15-ig jelezze az óvodatitkár telefonszámán vagy kisgyermeknevelőnél; a térítési díj elszámolásánál csak így tudjuk a gyermek hiányzását figyelembe venni.
9. Kérjük, hogy a térítési díjat az előre jelzett napon pontosan fizessék be. Fizetési és egyéb gondjaik esetén keressék az ételmezésvezetőt, aki felvilágosítással és segítőkészséggel áll szíves rendelkezésükre.
10. Az intézmény területén és az intézmény udvarán a dohányzás szigorúan tilos!

11. A babakocsikat csak az erre kijelölt helyen kérjük tárolni (összekötő folyosó).

12. Az intézmény ünnepnapokon és a hivatalos munkaszüneti napokon zárva tart. A nyári és a téli ügyeleti rendet a szülők igényeihez igazodva, szülői igényfelmérés alapján, a fenntartó állapítja meg, melyről a szülőket minden év március 15-ig tájékoztatjuk. A nyári hónapokban igény szerint ügyeletet biztosítunk.

A házirend betartását köszönjük.

2. Megállapodás bölcsődei ellátás nyújtására

MEGÁLLAPODÁS

Mely létrejött egyrészről a Szödi Csupafül Óvoda és Mini Bölcsőde (2134 Sződ, Dózsa György út 19.) , mint gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény, melynek fenntartója: Sződ Község Önkormányzat (2134 Sződ, Dózsa György út 100.) valamint a bölcsődei ellátásban részesülő gyermek szülője (törvényes képviselője) között.

A szülő (törvényes képviselő) adatai:

Név:.....

Születési név:.....

Anyja neve:.....

Lakcíme:.....

A gyermek adatai:

Név:.....

Születési hely, idő:.....

Anyja neve:.....

Lakcím:.....

A bölcsődei gondozás kezdő időpontja:.....

A bölcsőde a gyermek 20 hetes korától 3 éves korának betöltéséig, illetve a harmadik év betöltését követő augusztus 31.-ig gondozható.

Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, bölcsődében gondozható a negyedik életévének betöltését követő augusztus 31.-ig.

A bölcsődei ellátás keretében az intézmény biztosítja a gyermek számára:

- szakszerű gondozást, nevelést, testi- lelki szükségletek kielégítését, fejlődését és a szocializáció segítségét,
- napi négyszeri étkezést,
- fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet,
- egészségvédelmet, egészségnevelést, kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítségét,
- egyéni bánásmódot,
- megfelelő időt a szabadban való tartózkodáshoz,
- az egyéni ruhanemű, ágynemű, nadrágpelenka kivételével történő ellátását,
- személyes higiéné feltételeinek biztosítását,
- korcsoportnak megfelelő játékeszközöket, óvodai életre való felkészítést.
-

A bölcsőde a szülő számára biztosítja:

- a házirend, szakmai program, nevelési-gondozási alapelvek megismerését,
- adaptációhoz szükséges időt, feltételeket
- tájékoztatást a gyermekével napközben történt eseményekről,
- rendszeres betekintést a kisgyermeknevelő által vezetett egyéni dokumentációba (üzenő füzet)
- szülői értekezletet, egyéni beszélgetést (kisgyermeknevelővel, intézményvezetővel)
- nyílt napon való együttműködést,
- tájékoztatók, étrendek megismertetését,
- gyermekük játéktevékenységébe való betekintést.

A Képviselő testület Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló módosított 1993. évi III. tv. 115. szakasz /1/ bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a 19/2003. (XII.04) önkormányzati rendelete tartalmazza az étkezési térítési díjakat.

A gyermekek étkeztetésére és a kedvezményekre, támogatásokra való jogosultság feltételei:

Az ingyenes gyermekétkeztetésre jogosultság feltétele, az 1997. évi XXXI. törvény szeptember 1-jén hatályba lépő módosítása szerint, már szélesebb körben elérhető az ingyenes, bölcsődei gyermekétkeztetés.

A gyermekétkeztetés során az intézményi térítési díj 100%-át normatív kedvezményként kell biztosítani, azaz ingyenesen étkeznek ha

- a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül (önkormányzati határozattal kell igazolni)
- tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek (MÁK igazolás csatolása)
- A családban három vagy több gyermeket nevelnek
- A gyermeket nevelésbe vették (gyámügyi határozat csatolása)
- Olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130 %-át, azaz 110.224.Ft-ot

Amennyiben a fentiek alapján a gyermek jogosult az ingyenes étkeztetésre, úgy be kell nyújtani a jövedelemnyilatkozatot és a szükséges igazolásokat az intézmény éllelmezésvezetőjéhez.

Amennyiben nem jogosult a fenti kedvezményre, úgy az étkezési díj napi összege: 468.- Ft.

A bölcsődei étkeztetésért fizetendő térítési díjat, egy összegben, minden hónap 10-ig kell befizetni.

A szülő tudomásul veszi, hogy megszűnik az ellátás:

- ha a gyermek a 3. életévét betöltötte, és a bölcsődei gondozási-nevelési év végéhez ért, vagy a 4. életév betöltését követő augusztus 31. után
- ha a szülő a gyermek 30 napon túli távollétét orvosi igazolással nem tudja igazolni, vagy az ellátás szüneteltetését írásban nem kéri
- Ha a szülő a bölcsődei ellátás kezdetétől számított 1 hónapon belül az igénybevételekre jogosító munkáltatói igazolásokat nem mutatja be.

A szülő tudomásul veszi, hogy

- A bölcsődei házirendet betartja
- Együttműködik a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel,
- A megállapodásban foglalt,- az intézmény részéről fennálló- kötelezettségek elmulasztása esetén a szülő panasszal az intézményvezetőhöz fordulhat,

Alulírott szülő nyilatkozom, hogy a Gyvt. 33§ (2) bekezdésében meghatározottakról (az ellátás tartalmáról, feltételeiről, az intézmény gyermekemre vonatkozó nyilvántartásairól, az értékmegőrzés módjáról, házirendről, panaszjogom gyakorlásának módjáról, a fizetendő térítési díj összegéről, saját és gyermekem érdekeit védő érdek-képviseleti fórumról tájékoztatást kaptam a intézményvezetőtől.

Szöd, 2018. év,.....hó.....nap

.....
Szülő

.....
Intézményvezető

3. melléklet

Népi játék ének-zene

A fejlesztés tartalma 3 éves gyermekeknel:

- a kisgyermeknevelővel kisebb-nagyobb csoportban énekelgessenek, a zene figyelmes hallgatására szoktatás.
- Magasabb és mélyebb hangok felismerése és térbeli érzékeltetés megpróbálása.
- Halk-hangos közti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása beszéden, zörejeken.
- Különböző zörejek, 2-3 dallamjátszó hangszer és ritmushangszer felismerése.

- Az egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázás, éneklés közben, játékos mozdulatokkal.
- Egyszerű ritmushangszerek használata.

A fejlesztés várható eredménye:

- A kisgyermeknevelővel segítségével tudjon 3-4 dalt biztosan elénekelni.
- A mondókákat negyedenként kiemelt hangsúllyal mondják /2-3 mondóka/.
- Megkülönböztetik a magas-mély hangokat, térben is mutatják.
- Egy motívumnyi változatos dallamfordulatokat tiszta hangon visszaénekelnek.
- Felismerik és megnevezik a halk-hangos éneklést, beszédet, zörejeket.
- Megkülönböztetik és felismerik az egymástól eltérő zörejeket, emberi hangokat, 2-3 ritmusjátzó hangszer hangját.
- Az egyenletes lüktetést játékos mozdulatokkal, tapssal kifejezik éneklés, mondóka közben.
- A dalok éneklése közben megközelítően, egyöntetűen utánozzák a kitalált, játékos mozdulatokat.
- Érdeklődéssel hallgatják az óvónő énekét, hangszerjátékát.

Bölcsoédei korosztály

5-7 mondóka

10-14 játékdal

2-3 műdal

Mondókák /5-7/

Ecc, pecc 14.

Áspis, kerekes 7.

Cini, cini 12.

Hopp, hopp 36.

Két kiskakas 40.

Kiugrott a gombóc /Ének a bölcsoédében

Vilivári 60.

Gyí te paci 33.

Kicsi kocsi 42.

Ziki, ziki zakatol

s-m/3-4/

Cicukám, kelj fel 61.

Csiga-biga 63.

Én kis kertet 64.

Lepke, lepke /Ének a bölcsoédébe 91.

Sári néni utazik 70.

Zsipp-zsupp 71.

Hinta, palinta 73.

1-s-m /3-4/

Csett Pápára 112.

Fehér liliomszál 114.

Kis kacsa 115.

Csipp, csipp 120.

Borsót főztem 111.

Lóg a lába 129.

m-r-d /2-3/

Erre csörög 186.

Kis, kis kígyó 201.

Mackó, mackó 203.

Sírvünk, ríjünk 207.

Süss ki 219.

1-s-m-r-d /2/

Katalinka 91.

Egyél libám 84.

Télapó itt van 235.

Ültem ringó 236.

Anyanyelvi fejlesztés

Bölcsődei korosztály

A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelően szívesen beszélnek, főképpen arról, ami összefügg cselekvésükkel, a velük megtörtént eseményekkel.

Ismerik a környezetükhöz tartozó tárgyak, megszokott jelenségek nevét. Ismerik azokat a legfontosabb szavakat, amelyek a tárgyak, személyek szembetűnő tulajdonságait, mozgását, cselekvését jelölik. A megismert új szavakat, kifejezéseket, szófordulatokat más hasonló beszédhelyzetekben alkalmazzák.

A tárgyi és személyi környezetükkel kapcsolatos gondolataikat összefüggően fejezik ki, láncszerű, vagy szaggatott szövegszerkesztéssel, esetleg még gyakori szövegszerkesztési hibákkal.

Leggyakrabban kérés, kérdés, felkiáltás formájában nyilatkoznak meg.

A magánhangzók és mássalhangzók nagy részét tisztán ejtsék.

- A gyerekek bekapcsolódnak a mondókák, versek mondogatásába. Az óvónőt utánozva ritmikus mozgással kísérik a verseket.
- Maguktól is ismételtetik a nekik tetsző versrészleteket.
- Kedvük szerint énekelgetnek, halandzsáznak.
- Szívesen hallgatják a rövid meséket.

- Képről felismerik a kedvelt mesék szereplőit, fel tudják idézni a cselekmény részleteit.

Ajánlás az irodalmi nevelés éves tervezéséhez:

A fejlesztés tartalma 2-3 éves gyermekeknel:

3-4 mondóka

6 mese

2 mesedramatizáció

4 vers

Mondókák, kiolvasók:

Cini, cini (ÉNO 12.)

Jöjj be hozzám szép madárka /Saját gyűjtés/

Réce, ruca vadliba (ÉNO 51.)

Ziki, ziki zakatol /Saját gyűjtés/

Gyí paci (ÉNO 126.)

Hej Gyula (ÉNO 34.)

Fáj a kutyámnak (ÉNO 30.)

Gyerekek (ÉNO 32.)

Hüvelykujjam (ÉNO 37.)

Töröm, töröm (ÉNO 97.)

Sétálunk (ÉNO 107.)

Versek:

Csanádi: Nyármarasztaló /Peregnek 17.o./

Kormos István: Alma /Mesélj nekem 169.o./

Gazdag Erzs: Fecskebúcsúztató /Négy évszak 12.o./

Tarbay E: Ősz anyó /Ősz 34.o./

Radnóti M: Október /Ősz 34.o./

Csoóri S.: Dióbél bácsi /Peregnek 38.o./

W.S. Kis versek a szélről /Peregnek 35.o./

Csanádi I.: Őszi levél /Ősz 34.o./

Palotay Gy.: Ősz és a tél /Ősz 38.o./

Kányádi S.: Didergők /Saját gyűjtés/

Hegyen-völgyön mély a hó /A tél csengői 38.o./

W.S.: Száncsengő /A tél csengői 21.o./

Várnai Zs.: Hull a hó /A tél csengői 19.o./

Kedves Mikulás /Évszagos 38.o./

Itt van a szép, víg karácsony /Tél 58.o./

N.N.Á.: Hóesésben /Szgy.322.o./

Udud István: Madáretető /A tél csengői 100.o./

Gazdag Erzs: Tarka cica, fehér cica /A tél csengői 121.o./

Gazdag Erzs: Bohóc köszöntője /A tél csengői 120.o./

Zelk Z.: Tavaszi dal /Négy évszak 14.o./
W.S.: Bodri /A tél csengői 79.o./
W.S.: Kicsi kutya /Szgy. 334.o./
W.S.: Megy az úton a katona /Szgy. 300.o./
Locsoló vers /Saját gyűjtés/
Osváth E.: A csavargó csigabiga /Saját gyűjtés/
Szepesi Attila: Csigavándor /HÓC 27.o./
Kiss Dénes: Labdajáték /HÓC 45.o./
Pósa Lajos: Cirmos cica dorombol /HÓC 23.o./
Jankovich F.: A bátor halacska /HÓC 26.o./
Drégely L.: Macskaházi Benedek /HÓC 46.o./
Gazdag Erzs: Pici csibe alszik /Mesebolt/

Mesék:

A nyulacska harangocskája /4 évszak, Szgy./
A kiskakas gyémánt félkrajcárja /Szgy. 23.o./
Farkastanya /Szgy. 25.o./
Vajaspánkó /Szgy. 98.o./
Kóró és a kismadár /Incike 19.o./
Arany Lacinak /Saját gyűjtés/
Vityilló /Szgy.95.o./
Találkozás a Mikulással /Saját gyűjtés/
Álomszuszék kiskakas /Saját gyűjtés/
Madarak karácsonya /Tél 127.o./
A répa /Szgy. 94.o./
A kismalac és a farkasok /Incike 19.o./
Varga Katalin: Játékmackó /Szgy.407.o./
Nagytakarítás a Napnál /Szgy.108.o./
A három pillangó /Versek, mesék 82.o./
A két kicsi boc /Szgy. 19.o./
A kisnyúl /Tarka... 43.o./
Móricz Zs.: Iciri-piciri /Szgy. 254.o./
Móricz Zs.: A török és a tehenek /Szgy. 255.o./
A nyulacska házikója /Kisgy. Nagy mesék 146.o./
A három kismalac /Szgy. 103.o./
A csökönyös kiselefánt /Szgy. 97.o./
A három csibe /Versek, mesék 116.o./
A kecskegidák meg a farkas /Tarka lepke 196.o./
Mackó anyó dajkát keres /Tarka...207.o./
Pipiske és a fűszál /Tarka ...12.o./
Bartócz Ilona: Hogyan barátkozott össze a kiscica és a kiskacsa /Tarka ... 17.o/
Bárányka és a patak /Tarka ...21.o./
Mese az eltévedt kidverébről /Tarka...32.o./
A nagy fülű nyúl /Tarka ...36.o./

A kakaska meg a babszem /Tarka...64.o./
Bálint Ágnes: Az öreg kutya /Tarka...72.o./
Az egér farkincája /Tarka...77.o./
Dániel és a nagy csokor virág /Tarka...85.o./
Varga Katalin: Zsiga és Csipet /Tarka...92.o./
Varga Katalin: Ugrádozó kicsi csöngő /Tarka...106.o./
A kesztyű /Mesélj nekem 21.o./
Mészöly Miklós: A tíz testvér /Mesélj nekem 24.o./
Mese a falánk tyúkocskáról /Mesélj nekem 30.o.

Külső világ tevékeny megismerése

Környezet

A környezet megismerése, védelme

Bölcsődei csoport

A tapasztalatszerzés helyi lehetőségei

Társadalmi környezet

Mikrokörnyezet

Család:

- A családtagok megnevezése /apa, anya, gyerekek stb./
- Összetartozásuk
- Karácsony /az otthoni élmények felidézése/.

Óvoda:

- Ismerkedés nevükkel, jelükkel, bölcsőde helyiségeivel, a csoporttal foglalkozó felnőttek nevével.
- Az intézmény hagyományaiba bekapcsolódás, a jeles napokon látogatás a középső- és nagycsoportban /pl. Mikulás, Luca-nap, Karácsony, Farsang, Kiszé, Március 15., Gyereknap/.
- A viselkedési szabályokkal való ismerkedés.
- Különböző kultúrákból érkezők felzárkóztatása, tolerancia, a másság elfogadása.

Makrokörnyezet

Lakókörnyezet:

- Látogatás a Művelődési Házba
- Látogatás az iskola tornatermébe.

- Látogatás a közeli boltba.

Közlekedés:

- A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása séták alkalmával.
- Út, járda funkciói.
- Nevezzék meg a leggyakoribb közlekedési eszközöket.

Természeti környezet

Lakókörnyezet:

- Az évszakok, állatok, növények megismerése, fejlődésük folyamatos megfigyelése séták alkalmával a mezőn, kertekben, udvarokban.
- Az állatok, növények védelme.

Az intézmény:

- Ismerkedés az udvari játékokkal, azok funkcióival, a játékok helyével.
- A csoportszoba élősarkának kialakításában való részvétel.
- A konyhakerti munkák megfigyelése, védelme.
- Egyszerű kerti munkák végzése.
- A termés ízlelése.

Az ember biológiája:

- Ismerkedjenek a testrészekkel, az érzékszervek funkcióival, ápolásukkal.
- Az orvos gyógyító munkájának játékban való feldolgozása.

A mindennapos tevékenységek során szerezzenek manuális és verbális ismereteket az évszakokról, a színekről /alapszínek/, az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.

Mozgásfejlesztés

Követelményszint korcsoportonként

2 - 3 éves korban

- A gyerekek ismernek és az óvónő irányításával eljátszanak futó- és fogójátékokat.
- Néhány másodpercig nyugodtan állnak alapállásban.
- Képesek körülhatárolt területen futás közben az óvónő felszólítására feléje fordulva szétszórt elhelyezkedésben megállni.
- Természetes járással, emelt fejjel, ismétlődő egyenletes mozgással, a lábmunkával ellentétes karlendítéssel járnak.
- Ismerik a futás és a járás közötti különbséget.

- Képesek futás közben megadott jelre irányt változtatni, személyeket és tárgyakat kikerülni és megkerülni.
- Csúsznak, kúsznak, másznak a talajon irányváltatással is.
- Hat-nyolc lépés nekifutásból megtorpanás nélkül a megjelölt széles sávon átlépnek.
- A labdát helyesen fogják, helyben és járás közben maguk mellett egy kézzel gurítják.

4. melléklet

Bibliográfia bölcsiseknek

- Mondókás könyv a legkisebbeknek
- Mondókáskönyv (1.-2.-3. Füzesi Zsuzsa rajzaival)
- Bújj, bújj, zöld ág – Népi gyermekjátékok
- Hóc, hóc katona
- Szutyejev: Vidám mesék
- Kerekecske, gombocska (2 kötetes)
Gyertek, játszunk együtt!
Anya, gyere játssz velem!
Mondókák, versek, játékok óvodásoknak
- Icinke-picinke (népmesék)
- Mackó anyó dajkát keres (külföldi népmesék)
- Játékos zenebona (Komáromi Lajosné)
- Forrai Katalin: Jár a baba, jár
- Höcögtető (Ölbeli játékok)
- Mozdulj rá!
- Sebestyén Endréné, Szigeti Piroska: Tücsökbál
- Hadd nézzek kis tenyeredbe (mondókák, versek, találókérdések)
- Kerekecske gombocska (Timkóné Sebestyén Izabella gyűjtése, népszerű mondókák versek)

Ének-zene, népi játék ajánló bölcsiseknek

- Ének a bölcsődében
- Forrai Katalin: Jár a baba, jár
- Kerekecske gombocska: Anya, gyere, játssz velem!
Gyertek, játszunk együtt!
- Sádor Ildikó: Tücsökringató Ölbeli játékok